

*Nieuwe regeling van de organisatie en procedure van de
Centrale Raad van Beroep en de raden van beroep
(Beroepswet)*

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET

No. 7

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de organisatie en procedure van de Centrale Raad van Beroep en de raden van beroep opnieuw te regelen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

TITEL I

Rechtsmacht en organisatie der gerechten

HOOFDSTUK I

INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1. (1) Er zijn ten hoogste twaalf raden van beroep in de zin dezer wet.

(2) Hun rechtsgebieden en standplaatsen worden vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur.

(3) Behalve ter standplaats zullen, overeenkomstig regelen bij algemene maatregel van bestuur te stellen, terechtzittingen van de raden van beroep en bijeenkomsten in raadkamer worden gehouden in de bij die maatregel aangewezen gemeenten.

Artikel 2. Er is een Centrale Raad van Beroep, gevestigd te Utrecht.

Artikel 3. De in voorgaande artikelen genoemde colleges zijn organen van administratieve rechtspraak, welke de rechtsmacht, hun bij de wetten toegekend, bij uitsluiting uitoefenen.

HOOFDSTUK II

RADEN VAN BEROEP

§ 1. Samenstelling

Artikel 4. (1) Een raad van beroep is samengesteld uit:

- a. een voorzitter;
- b. zo nodig een of twee ondervoorzitters;
- c. een of meer plaatsvervangende voorzitters;
- d. leden in even getale van ten minste acht;
- e. plaatsvervangende leden in gelijken getale als de leden.

(2) Een raad van beroep wordt bijgestaan door een griffier en, zo nodig, door substituut-griffiers en plaatsvervangende griffiers. Ter griffie zijn, voor zoveel nodig, bureelambtenaren werkzaam.

(3) Naar behoefte worden bij de raden van beroep beëdigden aangesteld.

Artikel 5. (1) De voorzitter, de ondervoorzitters en de plaatsvervangende voorzitters worden door Ons voor het leven benoemd en op eigen verzoek ontslagen. Bij het bereiken van de volle ouderdom van zeventig jaren wordt hun door Ons ontslag verleend met ingang van de eerstvolgende maand.

(2) De griffier en de substituut-griffiers worden door Ons benoemd en ontslagen.

(3) De plaatsvervangende griffiers worden benoemd en ontslagen door Onze minister van justitie.

Artikel 6. (1) Wat hun bezoldiging betreft, zijn de voorzitter, de griffier en de substituut-griffiers van een raad van beroep gelijkgesteld met de rechter, de griffier en de substituut-griffiers van het hoogstbezoldigde kantongerecht binnen het rechtsgebied van die raad.

(2) Een ondervoorzitter is gelijkgesteld met de rechter van een kantongerecht der tweede klasse.

(3) Aan de plaatsvervangende voorzitters kan voor hun werkzaamheden door Ons een vergoeding worden toegekend.

(4) Aan de plaatsvervangende griffiers kan voor hun werkzaamheden door Onze minister van justitie een vergoeding worden toegekend.

Artikel 7. (1) De voorzitter, de ondervoorzitters en de plaatsvervangende voorzitters, de griffier en de substituut-griffiers moeten zijn Nederlanders, die de volle ouderdom van vijf en twintig jaren bereikt hebben.

(2) Zij moeten aan een Rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandse universiteit hebben verkregen:

hetzij de graad van doctor in de staatswetenschap of in de rechtswetenschap,

hetzij de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze graad of deze hoedanigheid verkregen is op grond van het afleggen van een examen in het Nederlands burgerlijk- en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

(3) De plaatsvervangende griffiers moeten zijn Nederlanders, die de volle ouderdom van drie en twintig jaren bereikt hebben.

Artikel 8. (1) De voorzitter, de ondervoorzitters, de griffier en de substituut-griffiers hebben hun vast en voortdurend verblijf in de gemeente, waar de raad gevestigd is of binnen de afstand van vijf kilometers daarbuiten.

(2) De plaatsvervangende voorzitters en griffiers hebben hun vast en voortdurend verblijf binnen het rechtsgebied van de raad.

(3) Om bijzondere redenen kan Onze minister van justitie verlof geven om af te wijken van het eerste of tweede lid van dit artikel. In de desbetreffende beschikking wordt de gemeente van het vast en voortdurend verblijf aangewezen.

Artikel 9. De leden en plaatsvervangende leden van de raad van beroep worden voor zes jaren benoemd door Ons, de voorzitter gehoord. In geval van tussentijds ontslag of overlijden wordt een nieuw lid benoemd voor het overblijvende deel der ambtsperiode.

Artikel 10. De leden, en evenzo de plaatsvervangende leden, worden onderscheiden in twee groepen van gelijke grootte, te weten:

a. zij die worden benoemd, nadat aan organisaties van werkgevers, op bij algemene maatregel van bestuur te regelen voet, de gelegenheid is gegeven personen aan te bevelen;

b. zij die worden benoemd, nadat aan organisaties van werknemers, op bij algemene maatregel van bestuur te regelen voet, de gelegenheid is gegeven personen aan te bevelen.

Artikel 11. De leden en plaatsvervangende leden genieten geen bezoldiging.

Artikel 12. De leden en plaatsvervangende leden moeten zijn Nederlanders, woonachtig in of nabij de gemeente of een der gemeenten, waar de raad van beroep zitting houdt, en moeten de volle ouderdom van vijf en twintig jaren bereikt hebben.

Artikel 13. (1) Alvorens hun bediening te aanvaarden, leggen de voorzitter, de ondervoorzitters, de plaatsvervangende voorzitters en de griffier van de raad van beroep ter zitting van de Centrale Raad van Beroep de volgende eed of belofte af:

„Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Koning, en de Grondwet zal onderhouden en nakomen;

ik zweer (verklaar) dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of voorwendsel, tot het verkrijgen mijner aanstelling, aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven of beloven;

ik zweer (beloof) dat ik nimmer enige giften of geschenken hoegenaamd zal aannemen of ontvangen van enige persoon, welke ik weet of vermoed enig twistgeding of zaak te hebben, of te zullen krijgen, in welke mijn ambtsverrichtingen zouden kunnen te pas komen;

dat ik voorts mijn post met eerlijkheid, nauwgezetheid en onzijdigheid, zonder aanzien van personen, zal waarnemen, en mij in de uitoefening mijner bediening gedragen, zo als een braaf en eerlijk ambtenaar betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God almachtig. (Dat belooft en verklaar ik)“.

(2) De leden, plaatsvervangende leden, substituut-griffiers en plaatsvervangende griffiers leggen dezelfde eed of belofte af in handen van de voorzitter van de raad van beroep.

Artikel 14. (1) De voorzitter, de ondervoorzitters, de griffier en de substituut-griffiers kunnen niet tevens zijn advocaat, procureur of notaris. Het is hun verboden enige betrekking te vervullen, die niet het karakter van nevenbetrekking draagt.

(2) Het is de voorzitter, de ondervoorzitters, de plaatsvervangende voorzitters, de griffier, de substituut-griffiers en de plaatsvervangende griffiers verboden middellijk of onmiddellijk als werkgever enig bedrijf in een onderneming uit te oefenen of als arbeider daarin werkzaam te zijn. Indien zodanige bedrijven niet door natuurlijke personen worden uitgeoefend, worden als werkgevers in de zin dezer bepaling aangemerkt, bij publiekrechtelijke lichamen de personen, met bestuursgezag bekleed bij de bedrijven door deze publiekrechtelijke lichamen uitgeoefend, alsmede degenen, die, krachtens artikel 31 der Ongevallenwet 1921, de in artikel 30 dierzelfde wet voorgeschreven aangifte moeten doen, en overigens de bestuurders van ondernemingen en bedrijven.

(3) Het is de voorzitter, de ondervoorzitters, de plaatsvervangende voorzitters, de griffier, de substituut-griffiers, de plaatsvervangende griffiers, de leden en de plaatsvervangende leden verboden te zijn:

a. lid van het bestuur of in dienst van de Rijksverzekeringssbank;

b. voorzitter of in dienst van een raad van arbeid;

c. directeur, administrateur of in dienst van een instelling die ten doel heeft uitvoering of administratie van de bij een sociale-verzekeringwet geregelde verzekering.

Artikel 15. (1) Echtgenoten kunnen niet deel uitmaken, griffier of substituut-griffier zijn van één raad van beroep. Indien het huwelijk eerst mocht worden aangegaan na de benoeming, zal de jongstbenoemde zijn ambt niet kunnen behouden.

(2) Bloedverwanten of aanverwanten tot de derde graad ingesloten kunnen niet deel uitmaken, griffier of substituut-griffier zijn van één raad van beroep. Indien de zwagerschap

eerst mocht zijn ontstaan na de benoeming, zal degene, die haar veroorzaakte zijn ambt niet kunnen behouden.

(3) De zwagerschap houdt op door het overlijden van degene, die haar veroorzaakte.

Artikel 16. Zij, die deel uitmaken van een raad van beroep, kunnen door de Centrale Raad van Beroep, bij met redenen omklede beschikking, worden ontslagen:

a. wanneer zij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf tot gevangenisstraf of hechtenis zijn veroordeeld;

b. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard of wegens schulden zijn gegijzeld;

c. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij herhaaldelijk gebleken achteloosheid in de uitoefening hunner functie;

d. wegens overtreding van artikel 14, 25 of 26.

Artikel 17. (1) Zij, die deel uitmaken van een raad van beroep, worden door de Centrale Raad van Beroep, bij met redenen omklede beschikking, ontslagen:

a. bij gebleken ongeschiktheid door ziekte of gebreken;

b. bij verlies van het Nederlanderschap;

c. indien zij niet meer voldoen aan hetgeen bij of krachtens deze wet bepaald is ten aanzien van hun verblijf of woonplaats;

d. indien zij ingevolge artikel 15 hun ambt niet kunnen behouden.

(2) Voor de aanspraak op pensioen der wegens ongeschiktheid door ziekte of gebreken ontslagen ambtenaren wordt geen nader bewijs van de oorzaak der ongeschiktheid gevorderd.

Artikel 18. (1) Zij, die deel uitmaken van een raad van beroep, worden door de Centrale Raad van Beroep, bij met redenen omklede beschikking, in de uitoefening hunner functie geschorst, in geval zij:

a. krachtens onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hun goederen hebben verloren;

b. onder curatele zijn gesteld;

c. zich in voorlopige hechtenis bevinden;

d. in een krankzinnigengesticht zijn opgenomen.

(2) De Centrale Raad van Beroep heft, op dezelfde wijze, de schorsing op, nadat de reden is vervallen, die daartoe aanleiding gaf.

Artikel 19. (1) De Centrale Raad van Beroep spreekt het ontslag, de schorsing of de opheffing van de schorsing niet uit, dan op vordering van zijn voorzitter. Zij, wier ontslag wordt gevorderd, worden tijdig in de gelegenheid gesteld hierover hun gevoelen kenbaar te maken.

(2) Van elk ontslag, elke schorsing en elke opheffing van schorsing doet de Centrale Raad van Beroep onverwijld mededeling aan Onze minister van justitie en aan de betrokken raad van beroep.

§ 2. Werkzaamheden

Artikel 20. (1) De voorzitter van de raad van beroep stelt een rooster vast, die de onderlinge verdeling der werkzaamheden onder de leden regelt. Alvorens de rooster vast te stellen geeft de voorzitter de leden en de plaatsvervangende leden de gelegenheid hun opmerkingen nopens het ontwerp te zijner kennis te brengen.

(2) In bijzondere gevallen kan door de voorzitter in de rooster wijziging worden gebracht.

Artikel 21. (1) Aan de behandeling der twistgedingen ter terechtzitting en aan de beraadslaging en beslissing in raadkamer wordt deelgenomen door de voorzitter en door twee leden, en wel één uit elk der in artikel 10 genoemde groepen.

(2) De voorzitter kan worden vervangen door een ondervoorzitter of door een plaatsvervangende voorzitter.

(3) Bij afwezigheid of tijdelijke ontstentenis van een lid neemt een plaatsvervangend lid van dezelfde groep zijn taak waar, overeenkomstig de aanwijzingen van de voorzitter.

(4) In hetzelfde twistgeding blijft bij de behandeling ter te-

rechtzitting en de beraadslaging en beslissing in raadkamer de samenstelling van de raad van beroep zoveel mogelijk onveranderd.

(5) Indien om enige reden wijziging der samenstelling wenselijk of noodzakelijk is, wordt de zaak opnieuw ter terechtzitting behandeld.

Artikel 22. (1) In alle zaken zal de voorzitter hoofdelijk omvraag doen, beginnende bij het jongste lid.

(2) Zelf brengt hij het laatst zijn advies uit.

(3) Ieder lid is verplicht aan de stemming deel te nemen.

(4) Een afwezig lid kan zijn advies niet door een der aanwezigen doen voordragen noch hetzelfde schriftelijk uitbrengen.

Artikel 23. (1) Alle beslissingen worden genomen bij meerderheid van stemmen.

(2) Wanneer meer dan twee verschillende gevoelens zijn geuit, wordt beslist in de zin, die het meest overeenkomt met het gevoelen der meerderheid.

Artikel 24. Een algemene maatregel van bestuur stelt, voor zoveel nodig, voor de raden van beroep voorschriften vast omtrent:

- a. de afwezigheid en vacantie;
- b. de afwisseling en orde van de inwendige dienst;
- c. de werkzaamheden van de griffie.

Artikel 25. (1) Hun, die deel uitmaken van een raad van beroep, is het verboden:

a. hetgeen zij als zodanig te weten zijn gekomen verder bekend te maken dan voor de uitoefening hunner functie gevorderd wordt;

b. de gevoelens te openbaren, welke in de raadkamer over aanhangige twistgedingen zijn geuit;

c. over een voor hen aanhangig twistgeding of een twistgeding dat, naar zij weten of vermoeden, voor hen aanhangig zal worden, zich in te laten in enig onderhoud of gesprek met partijen of hun raadsliden of gemachtigden of van deze enige bijzondere onderrichting, memorie of schriftuur aan te nemen.

(2) De onder a en b omschreven verbodsbepalingen gelden ook voor de griffier, de substituut-griffiers en de plaatsvervangende griffiers.

Artikel 26. Aan de voorzitter, ondervoorzitters, leden, griffier en substituut-griffiers van een raad van beroep is het verboden, ter terechtzitting van die raad op te treden als raadsman of gemachtigde van een partij.

Artikel 27. De raad van beroep en de voorzitter van dit college zijn verplicht tot het geven van inlichtingen en adviezen, wanneer hun die door Onze minister van justitie of door de voorzitter van de Centrale Raad van Beroep worden gevraagd.

Artikel 28. De voorzitter, de griffier of enig ander ambtenaar die voor het vervullen van zijn werkzaamheden zich naar een andere plaats begeeft, dan waar de raad van beroep is gevestigd, heeft aanspraak op vergoeding volgens regelen, gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 29. Voor het bijwonen van bijeenkomsten van de raad van beroep ontvangen de leden en plaatsvervangende leden presentiegeld en een vergoeding voor reis- en verblijfkosten; een en ander volgens regelen, gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 30. De werkgever, aan wie, op de bij algemene maatregel van bestuur voorgeschreven wijze, kennis is gegeven, dat een in zijn dienst werkzaam persoon als lid of plaatsvervangend lid van de raad van beroep een terechtzitting of bijeenkomst van die raad in raadkamer moet bijwonen, is verplicht hem daartoe de gelegenheid te geven volgens regelen, gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

HOOFDSTUK III

CENTRALE RAAD VAN BEROEP

Artikel 31. (1) De Centrale Raad van Beroep is samengesteld uit een voorzitter, ten hoogste vier ondervoorzitters, ten hoogste tien leden en ten hoogste tien plaatsvervangende leden.

(2) De Centrale Raad van Beroep wordt bijgestaan door een griffier en, zo nodig, door substituut-griffiers en plaatsvervangende griffiers. Ter griffie zijn, voor zoveel nodig, bureelambtenaren werkzaam.

(3) Naar behoefte worden bij de Centrale Raad van Beroep bedienden aangesteld.

Artikel 32. (1) Zij, die deel uitmaken van de Centrale Raad van Beroep, worden door Ons voor het leven benoemd en op eigen verzoek ontslagen. Bij het bereiken van de volle ouderdom van zeventig jaren wordt hun door Ons ontslag verleend met ingang van de eerstvolgende maand.

(2) Wanneer een plaats van lid of plaatsvervangend lid te vervullen valt, maakt de Centrale Raad van Beroep een lijst van aanbeveling van drie kandidaten op, welke aan Ons wordt aangeboden, om daarop zodanige acht te slaan als Wij zullen dienstig oordelen.

(3) De griffier en substituut-griffiers worden door Ons benoemd en ontslagen.

(4) De plaatsvervangende griffiers worden benoemd en ontslagen door Onze minister van justitie.

Artikel 33. (1) Wat hun bezoldiging betreft, zijn de voorzitter, de ondervoorzitters, de leden, de griffier en de substituut-griffiers van de Centrale Raad van Beroep gelijkgesteld met de president, de vice-presidenten, de raadsheren, de griffier en de substituut-griffiers van het gerechtshof te 's-Gravenhage.

(2) Aan de plaatsvervangende leden en de plaatsvervangende griffiers kan voor hun werkzaamheden door Ons een vergoeding worden toegekend.

Artikel 34. (1) De voorzitter, de ondervoorzitters, de leden, de plaatsvervangende leden en de griffier moeten zijn Nederlanders, die de volle ouderdom van dertig jaren bereikt hebben; de substituut-griffiers moeten zijn Nederlanders, die de volle ouderdom van vijf en twintig jaren bereikt hebben.

(2) Zij moeten aan een Rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandse universiteit hebben verkregen:

hetzij de graad van doctor in de staatswetenschap of in de rechtswetenschap,

hetzij de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze graad of deze hoedanigheid verkregen is op grond van het afleggen van een examen in het Nederlands burgerlijk en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

(3) De plaatsvervangende griffiers moeten zijn Nederlanders, die de volle ouderdom van drie en twintig jaren bereikt hebben.

(4) Plaatsvervangende griffiers, die niet in het bezit zijn van een graad of hoedanigheid, als bedoeld in het tweede lid, zijn niet bevoegd de griffier ter terechtzitting te vervangen.

Artikel 35. (1) De voorzitter, de ondervoorzitters, de leden, de griffier en de substituut-griffiers hebben hun vast en voortdurend verblijf in de gemeente, waar de raad gevestigd is, of binnen de afstand van vijf kilometers daarbuiten.

(2) Om bijzondere redenen kan Onze minister van justitie verlof geven om af te wijken van het eerste lid van dit artikel. In de desbetreffende beschikking wordt de gemeente van het vast en voortdurend verblijf aangewezen.

Artikel 36. (1) Alvorens zijn bediening te aanvaarden legt de voorzitter van de Centrale Raad van Beroep de in artikel 13 voorgeschreven eed of belofte af in handen van Ons of van Onze minister van justitie.

(2) De ondervoorzitters, de leden, de plaatsvervangende leden, de griffier, de substituut-griffiers en de plaatsvervangende griffiers leggen dezelfde eed of belofte af ter zitting van de Centrale Raad van Beroep.

Artikel 37. (1) Op de voorzitter, de ondervoorzitters, de leden, de griffier en de substituut-griffiers zijn de bepalingen van artikel 14 toepasselijk. Bovendien kunnen zij geen voorzitter of lid van, noch ambtenaar bij de Pensioenraad zijn.

(2) Het bepaalde in artikel 14, tweede en derde lid, is tevens toepasselijk op de plaatsvervangende griffiers.

Artikel 38. De artikelen 15—19 zijn mede op de Centrale Raad van Beroep toepasselijk, met dien verstande, dat, indien het ontslag, de schorsing of de opheffing der schorsing de voorzitter van dit college betreft, de vordering daartoe geschiedt door een ondervoorzitter, door Ons bijzonderlijk gemachtigd.

Artikel 39. (1) Aan de behandeling der twistgedingen ter terechtzitting en aan de beraadslaging en beslissing in raadkamer wordt deelgenomen door de voorzitter en twee leden.

(2) De voorzitter kan door een ondervoorzitter of lid, een lid kan door een plaatsvervangend lid worden vervangen.

(3) Het vierde en het vijfde lid van artikel 21 zijn van toepassing.

Artikel 40. De artikelen 22—28 zijn mede van toepassing op de Centrale Raad van Beroep.

TITEL II

Wijze van behandeling der twistgedingen

HOOFDSTUK I

ALGEMENE BEPALINGEN

§ 1. Partijen

Artikel 41. (1) In het twistgeding, ontstaan door het instellen van beroep, vormen het orgaan, door of namens hetwelk de bestreden beslissing is genomen, en ieder, die het beroep heeft ingesteld, de partijen.

(2) Is beroep ingesteld door een ander dan degene, op wiens aanspraken of verplichtingen de bestreden beslissing betrekking heeft of mede betrekking heeft, dan is bovendien deze van rechtswege partij in het twistgeding.

Artikel 42. Indien bij hetzelfde college tegen dezelfde beslissing verscheidene personen binnen de voorgeschreven termijn beroep instellen, dan wordt aangenomen, dat daardoor slechts één beroep is ingesteld en ontstaat daardoor slechts één twistgeding.

Artikel 43. In het belang der wet is ieder Onze ministers bevoegd beroep in te stellen nadat de beroepstermijn is verstreken. Dit beroep wordt ingesteld bij de Centrale Raad van Beroep. Zijn uitspraak heeft geen invloed op de rechten der partijen.

Artikel 44. (1) Natuurlijke personen, onbekwaam om in rechte te staan, en rechtspersonen worden vertegenwoordigd door hun vertegenwoordigers naar burgerlijk recht.

(2) Gehuwde vrouwen oefenen steeds geheel zelfstandig haar rechten uit.

Artikel 45. (1) Voor partijen, die niet zelve in rechte kunnen staan en zonder wettelijke vertegenwoordigers zijn, kan een voorlopige vertegenwoordiger worden benoemd, die voor haar in rechte zal optreden, totdat de wettelijke vertegenwoordiger opkomt. Hetzelfde kan geschieden, indien de verblijfplaats van de wettelijke vertegenwoordiger onbekend of van de zetel des rechters ver verwijderd is.

(2) De voorlopige vertegenwoordiger wordt, op verzoek of ambtshalve, benoemd door de voorzitter van het college, dat bevoegd is van het aanhangig gemaakte of te maken twistgeding kennis te nemen. Een benoeming door de voorzitter van het college in eerste aanleg geldt tevens voor het hoger beroep.

Artikel 46. (1) Partijen procederen in persoon of bij gemachtigde.

(2) De gemachtigde moet, desgevorderd, zijn bevoegdheid aantonen door het overleggen ener schriftelijke volmacht.

(3) Advocaten en procureurs, als gemachtigden optredende, zijn tot deze overlegging niet gehouden.

Artikel 47. Partijen kunnen zich bij het voeren van het geding bedienen van de bijstand van een raadsman en zich, behoudens in het geval voorzien in het laatste lid van artikel 112, door deze doen vergezellen, waar zij in het geding optreden.

Artikel 48. (1) Als gemachtigden of raadslieden kunnen alleen optreden in het Rijk gevestigde personen.

(2) Het college kan weigeren bepaalde personen, die van het verlenen van rechtsgeleerde hulp hun beroep maken en geen advocaat of procureur zijn, als gemachtigden of raadslieden toe te laten.

§ 2. Verplichtingen en aanspraken van partijen, getuigen en deskundigen

Artikel 49. Ieder die in de loop van het twistgeding ingevolge de voorschriften dezer wet, als partij of wettelijke vertegenwoordiger van een partij wordt opgeroepen om in persoon dan wel in persoon of bij gemachtigde te verschijnen, is verplicht aan die oproeping gevolg te geven. De opgeroepene of diens gemachtigde is verplicht de verlangde inlichtingen te verstrekken behoudens verschoning wegens ambts- of beroepsgeheim.

Artikel 50. Degene, op wiens aanspraken de bestreden beslissing betrekking heeft, is verplicht zich te onderwerpen aan het geneeskundig onderzoek, waartoe hij is opgeroepen ingevolge artikel 105, tweede lid, onder *b* of *c*, dan wel ingevolge artikel 137.

Artikel 51. De partijen en hun wettelijke vertegenwoordigers zijn verplicht mede te werken aan een technisch of loonkundig onderzoek, ingesteld ingevolge deze wet.

Artikel 52. (1) Een partij kan niet-ontvankelijk worden verklaard, indien zij of haar wettelijke vertegenwoordiger zonder deugdelijke grond niet voldoet aan het bepaalde in een der voorgaande drie artikelen.

(2) Betreft het een partij van rechtswege, dan kan het college zonder nader onderzoek het geding geheel of ten dele in haar nadeel beslissen.

Artikel 53. (1) Ieder die in de loop van het twistgeding, ingevolge de voorschriften dezer wet, als getuige of deskundige is opgeroepen, is verplicht aan die oproeping gevolg te geven.

(2) Getuigen en deskundigen zijn verplicht in de gevallen, bij deze wet bepaald, de eed of de belofte te doen, en getuigenis af te leggen of hun diensten als deskundigen te verlenen, een en ander behoudens verschoning wegens ambts- of beroepsgeheim.

Artikel 54. (1) Partijen en haar wettelijke vertegenwoordigers, getuigen en deskundigen, die ingevolge deze wet ambtshalve zijn opgeroepen of met een opdracht belast, ontvangen uit 's lands kas vergoeding, overeenkomstig een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen tarief.

(2) Getuigen en deskundigen, die door partijen ter terechtzitting zijn opgeroepen, of aldaar of bij het voorbereidend onderzoek zijn medegebracht, of terzake van het twistgeding met een opdracht zijn belast, erlangen van partijen vergoeding, overeenkomstig gemeld tarief. Afspraken tot hogere vergoeding zijn niet verbindend.

(3) Indien de in het eerste en tweede lid bedoelde personen tengevolge van ziekte of gebreken in de noodzaak verkeren zich door een geleider te doen vergezellen of indien die personen de leeftijd van vijftien jaren nog niet hebben bereikt, is het in het eerste en tweede lid bepaalde op hun geleiders van overeenkomstige toepassing. Degene, die met de begroting is belast, beoordeelt of de genoemde noodzaak aanwezig was.

Artikel 55. (1) De voorzitter van het college, waarvoor het twistgeding dient of gediend heeft, begroot de ingevolge het vorige artikel verschuldigde vergoeding, volgens regelen bij algemene maatregel van bestuur te stellen.

(2) De begroting is op de minuut uitvoerbaar, overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 56. (1) Bij de uitspraak beveelt het college, dat aan de partij, daarbij geheel of gedeeltelijk in het gelijk gesteld, de kosten gemaakt tot dagvaarding en schadeloosstelling van getuigen of deskundigen, of tot het bijbrengen van enig schriftelijk advies van deskundigen, uit 's lands kas geheel of gedeeltelijk zullen worden vergoed.

(2) Met nodeloos gemaakte kosten wordt geen rekening gehouden.

(3) Het bedrag van de kosten, die vergoed worden, wordt bij de uitspraak vastgesteld. Door de voorzitter wordt daarvoor, zodra de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan, een bevelschrift van tenuitvoerlegging afgegeven.

(4) Indien een bevel, als in het eerste lid bedoeld, bij de uitspraak niet is gegeven, kan het college, op een door de belanghebbende partij gedaan verzoek, alsnog zulk een bevel uitspreken. Bij dit bevel wordt het bedrag van de kosten, die vergoed worden, vastgesteld.

§ 3. Kennisgevingen, oproepingen, toezending en termijnen

Artikel 57. (1) Alle ambtshalve gedane kennisgevingen en oproepingen gedurende de loop ener procedure geschieden schriftelijk.

(2) Voorgescreven kennisgevingen van partijen aan de colleges worden schriftelijk gedaan.

Artikel 58. (1) Toezending van de in het vorige artikel bedoelde of van andere stukken geschiedt bij aangetekende brief. De toezending kan worden vervangen door terhandstelling tegen gedagtekend ontvangstbewijs, aan de griffier indien het geldt een stuk bestemd voor een college, aan de geadresseerde of een van diens meerderjarige huisgenoten in alle andere gevallen.

(2) Ook op de stukken, welke op andere wijze ter kennis van het college zijn gekomen, kan worden gelet.

Artikel 59. (1) In geval van verzending door middel van de post, wordt de dag van verzending beschouwd als de dag, waarop het geschrift is ontvangen.

(2) Op aanvraag van de voorzitter van het college geeft de administratie der posten schriftelijk inlichtingen omtrent het tijdstip in het vorig lid bedoeld.

Artikel 60. Valt de laatste dag van een termijn, in deze titel voorgescreven, op een dag, waarop geen postverzending plaats vindt, dan wordt die termijn verlengd tot en met de eerstvolgende dag, waarop dit wel geschiedt.

§ 4. Wraking, verschoning en uitsluiting van rechters

Artikel 61. (1) Vóór de aanvang van de behandeling ener zaak ter terechtzitting kan, op verzoek ener partij, elk van degenen, die over de zaak zitten, worden gewraakt, indien er te zijner aanzien feiten of omstandigheden bestaan, waardoor in het algemeen de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden.

(2) In hetzelfde geval kunnen degenen, die over de zaak moeten zitten, zich verschonen.

Artikel 62. (1) Over een wraking of een verschoning wordt zo spoedig mogelijk, na verhoor doch buiten tegenwoordigheid en zonder medewerking van de betrokkene, in hoogste ressort beslist door de overige over de zaak zittende personen, aangevuld met de voorzitter, de ondervoorzitter of een plaatsvervangende voorzitter, indien zich onder hen geen voorzitter, ondervoorzitter of plaatsvervangende voorzitter bevindt.

(2) Bij staking van stemmen wordt de wraking of de verschoning geacht te zijn afgewezen.

(3) Het onderzoek der zaak wordt geschorst, totdat over de voorgestelde wraking of verschoning is beslist, en, ingeval deze is toegestaan, totdat degene, te wiens aanzien zulks geschiedde, is vervangen.

Artikel 63. (1) Degene, door wie in een zaak enig voorbereidend onderzoek is verricht, anders dan ingevolge artikel 109, neemt niet als voorzitter of lid deel aan de behandeling dier zaak ter terechtzitting.

(2) Eveneens is uitgesloten de bestuurder van enig lichaam of het lid van enig orgaan, dat partij in de zaak is; alsmede de persoon die zodanige functie bekleedde op de datum der bestreden beslissing.

§ 5. Terechtingszittingen

Artikel 64. (1) De terechtzittingen zijn openbaar.

(2) Om redenen, aan het openbaar belang, de openbare orde of de zedelijkheid ontleend, of op verzoek van een der partijen, indien deze aantoonde dat zulks noodzakelijk is voor haar bedrijfsbelangen, kan van deze regel worden afgeweken.

(3) Zodra een verzoek, als in het tweede lid bedoeld, ter terechtzitting wordt gedaan, wordt het publiek verwijderd en worden de deuren gesloten, totdat de verzoeker zijn verlangen mondeling heeft toegelicht en aan de andere verschenen partijen de gelegenheid is gegeven van hun gevoelen te doen blijken. Op het verzoek wordt onmiddellijk uitspraak gedaan.

Artikel 65. (1) De voorzitter handhaaft de orde ter terechtzitting. Hij is bevoegd daarbij de hulp der openbare macht in te roepen.

(2) Wordt op een terechtzitting de stilte of orde verstoord of worden tekenen van goed- of afkeuring gegeven, dan kan de schuldige worden verwijderd, en zo nodig, tot na afloop in bewaring gehouden.

Artikel 66. Alle ter terechtzitting voorkomende geschillen, betreffende de wijze van behandeling der zaak aldaar, worden door het college, waarbij het geschil rijst, in hoogste ressort beslist.

Artikel 67. (1) Alle in de loop van het onderzoek ter terechtzitting genomen beslissingen worden ter openbare terechtzitting door de voorzitter uitgesproken.

(2) Beslissingen genomen na de beëindiging van het onderzoek ter terechtzitting worden door de voorzitter in het openbaar uitgesproken in tegenwoordigheid van de griffier.

Artikel 68. (1) Van het verhandelde ter terechtzitting wordt door de griffier proces-verbaal opgemaakt, dat door hem met de voorzitter wordt ondertekend.

(2) Verklaringen en vorderingen van een partij worden op haar verzoek in het proces-verbaal vermeld.

(3) Onze minister van justitie kan voorschriften geven omtrent de vorm van het proces-verbaal.

§ 6. Uitspraken

Artikel 69. (1) De uitspraak van het college betreft de beslissingen, door het beroep aan zijn oordeel onderworpen. Zij kan zich beperken tot het punt van geschil.

(2) Bij de uitspraak kan de bestreden beslissing gewijzigd worden, ook ten nadele van degene, die daarvan in beroep gekomen is.

Artikel 70. Indien het beroep gegrond wordt geoordeeld, kan, met gehele of gedeeltelijke vernietiging der bestreden beslissing, hetzij een uitspraak worden gegeven, welke treedt in de plaats van die beslissing, hetzij worden bepaald, dat het orgaan, door of namens hetwelk de bestreden beslissing is genomen, een nadere beslissing dient te nemen of te doen nemen met inachtneming van de uitspraak.

Artikel 71. Wordt in beroep het recht op een uitkering geheel of gedeeltelijk ontzegd, dan wordt het reeds betaalde niet teruggevorderd of verrekend.

Artikel 72. (1) De uitspraak is gedagtekend en behelst:

- a. de namen der partijen;
- b. de namen van haar gemachtigden;
- c. de gronden der uitspraak;
- d. een stellige beslissing;
- e. de namen van hen, die als voorzitter en als leden over de zaak hebben gezeten.

(2) Indien mondelinge uitspraak wordt gedaan, kan het bepaalde onder *b* en *e* buiten toepassing blijven.

Artikel 73. (1) De schriftelijke uitspraak wordt gedaan binnen drie weken na het sluiten van het onderzoek ter terechtzitting. In bijzondere omstandigheden kan deze termijn met ten hoogste drie weken worden verlengd.

(2) De mondelinge uitspraak geschiedt terstond na de raadkamer.

Artikel 74. (1) De schriftelijke uitspraak wordt door de voorzitter en de griffier ondertekend. Bij verhindering van een van hen wordt de reden daarvan in de uitspraak vermeld.

(2) Indien mondelinge uitspraak is gedaan, wordt deze in het proces-verbaal der terechtzitting aangetekend.

Artikel 75. (1) De griffier zendt aan partijen binnen vijf dagen na de uitspraak een afschrift daarvan of, is mondeling uitspraak gedaan, van de aantekening der mondelinge uitspraak.

(2) Partijen kunnen op haar kosten verdere afschriften van de uitspraak of, is mondeling uitspraak gedaan, van de aantekening der mondelinge uitspraak bekomen volgens het tarief van gerechtskosten in strafzaken.

Artikel 76. De griffier is bevoegd ook anderen dan partijen op hun verzoek afschrift van de uitspraak of van de aantekening der mondelinge uitspraak te verstrekken, en wel, tenzij Onze minister van justitie anders bepaalt, volgens het tarief van gerechtskosten in strafzaken.

Artikel 77. Zodra de uitspraak van de raad van beroep in kracht van gewijsde is gegaan, geeft de griffier de bescheiden van het geding, die zich onder zijn berusting bevinden, terug aan de rechthebbenden.

§ 7. Intrekking, voeging en splitsing

Artikel 78. (1) Behoudens het bepaalde in artikel 52, heeft niet-verschijning van partijen ter terechtzitting geen invloed op de loop van het geding.

(2) De partij, die oeroep instelde, kan bij schriftelijke ondertekende kennisgeving of mondeling ter terechtzitting aan het college mededelen, dat het beroep wordt ingetrokken. Artikel 87 is op de ondertekening van de kennisgeving van overeenkomstige toepassing; niet-ondertekening maakt de kennisgeving nietig.

(3) Door de intrekking vervalt het beroep.

(4) Door de dood of de verandering van staat van een der partijen wordt het geding niet geschorst.

Artikel 79. Is, tengevolge van intrekking, een beroep gevallen, terwijl degene, op wiens aanspraken of verplichtingen de bestreden beslissing betrekking heeft of mede betrekking heeft, geen beroep had ingesteld, dan geeft de griffier deze daarvan kennis. Gedurende een maand na de dagtekening van het bewijs van verzending dezer kennisgeving is hij, aan wie zij werd gericht, bevoegd beroep in te stellen.

Artikel 80. Het college is bevoegd samenhangende zaken te voegen en gevoegde zaken te splitsen.

HOOFDSTUK II

HET GEDING IN EERSTE AANLEG

§ 1. Aanvang van het geding

Artikel 81. (1) Het beroep wordt aanhangig gemaakt bij de raad van beroep, binnen wiens rechtsgebied degene, die het instelt, zijn woonplaats heeft. Heeft hij geen woonplaats binnen

Nederland, dan wordt het beroep aanhangig gemaakt bij de raad, tot wiens rechtsgebied de gemeente behoort, waar het orgaan, tegen welks beslissing het beroep is gericht, is gevestigd.

(2) Indien het beroep wordt ingesteld door meer dan één persoon en die personen niet allen wonen binnen het rechtsgebied van dezelfde raad van beroep, is van de raden van beroep, binnen wier rechtsgebied de klagers woonachtig zijn, bevoegd het college, hetwelk in de door Ons ter uitvoering van artikel 1, tweede lid, vastgestelde algemene maatregel van bestuur het eerst is genoemd.

(3) In het geval bedoeld in artikel 41, tweede lid, is bevoegd de raad van beroep, die bevoegd zou zijn, indien het beroep was ingesteld door de partij van rechtswege.

Artikel 82. In de gevallen, bij de wet bepaald, wordt het beroep aanhangig gemaakt bij de Centrale Raad van Beroep, op welke de verdere artikelen van dit hoofdstuk alsdan van overeenkomstige toepassing zijn, voor zover niet het tegendeel blijkt.

Artikel 83. Het beroep wordt ingesteld binnen een maand na de dagtekening van de mededeling der bestreden beslissing, tenzij bij de wet een andere beroepstermijn is bepaald.

Artikel 84. (1) Een na de beroepstermijn ingediend klaagschrift wordt geacht tijdig te zijn ingekomen, indien de klager aantoonde, dat hij het beroep heeft ingesteld binnen gelijke termijn na de dag, waarop hij van de bestreden beslissing redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen.

(2) De raad van beroep is bevoegd bij gemotiveerde beslissing te verklaren, dat een na de beroepstermijn ingediend klaagschrift geacht wordt tijdig te zijn ingekomen, indien de klager redelijkerwijs niet geacht kan worden in verzuim te zijn geweest.

Artikel 85. Het beroep heeft op zichzelf geen schorsende kracht.

Artikel 86. (1) Het beroep wordt ingesteld door het inzenden van een klaagschrift ter griffie van de bevoegde raad van beroep.

(2) Bij het klaagschrift wordt een afschrift daarvan overgelegd, alsmede een afschrift van de beslissing waartegen het beroep is gericht. In het geval, bedoeld in artikel 41, tweede lid, worden twee afschriften van het klaagschrift ingezonden.

(3) Desverlangd geeft de griffier aan de inzender kennis van de ontvangst.

(4) De griffier tekent onverwijld de dag der ontvangst op het klaagschrift en de daarbij overgelegde afschriften aan.

(5) Hij vergelijkt het klaagschrift met de overgelegde afschriften en tekent deze, desnoods na verbetering, voor copie conform.

Artikel 87. (1) Het klaagschrift moet zijn ondertekend hetzij door degene, die ingevolge de artikelen 41 en 43—45 bevoegd is het beroep in te stellen, hetzij door de in artikel 46 bedoelde gemachtigde.

(2) Namens de inzender kan het klaagschrift door de burgemeester zijner woonplaats of door een gemeente-ambtenaar, door die burgemeester daartoe aangewezen, worden ondertekend.

Artikel 88. Het klaagschrift moet zijn gesteld in de Nederlandse taal, dan wel in een vreemde taal die Wij, met inachtneming van het beginsel van wederkerigheid, voor zodanige geschriften hebben toegelaten.

Artikel 89. Het klaagschrift houdt in:

- a. de naam, de geboortedatum en de woonplaats van degene, die beroep instelt, en indien hij een vertegenwoordiger of een gemachtigde heeft, van deze;
- b. een duidelijke aanduiding van de beslissing, waartegen het beroep is gericht;
- c. de gronden, waarop het beroep berust;
- d. een bepaalde vordering.

Artikel 90. (1) Gedingvoerende partijen kunnen voor het twistgeding woonplaats kiezen binnen Nederland.

(2) Degenen, die geen woonplaats hebben binnen Nederland of binnen een door Ons, met inachtneming van het beginsel van wederkerigheid, aangewezen land, zijn verplicht in het klaagschrift een woonplaats binnen Nederland te kiezen.

(3) Een partij wordt geacht ten woonhuize of kantore van haar gemachtigde domicilie te hebben gekozen, voor zover van de plaats van dat woonhuis of kantoor aan het college, waarvoor het twistgeding dient, mededeling is gedaan.

Artikel 91. (1) Is het klaagschrift ingediend bij een onbevoegde raad van beroep of bij de Centrale Raad van Beroep, dan zendt de voorzitter het klaagschrift naar de bevoegde raad; het wordt geacht aldaar te zijn ontvangen op de dag, waarop het bij de eerste raad is ingediend.

(2) Het vorige lid is van overeenkomstige toepassing, indien een klaagschrift is ingediend bij het orgaan, hetwelk de bestreden beslissing heeft genomen. Op dit orgaan rust dan de verplichting, bedoeld in artikel 86, vierde lid.

Artikel 92. (1) Indien de voorzitter van de raad van beroep, naar welke het klaagschrift met toepassing van het eerste lid van het vorige artikel is toegezonden, van oordeel is, dat dit ten onrechte is geschied, verklaart hij bij met redenen omklede beschikking zijn raad onbevoegd het geding te behandelen.

(2) De griffier doet een afschrift van deze beschikking binnen vijf dagen toekomen aan de inzender van het klaagschrift en aan de Centrale Raad van Beroep, aan welk college hij tevens het klaagschrift toezendt.

(3) Bij met redenen omklede beschikking beslist de Centrale Raad van Beroep zo spoedig mogelijk, welke raad van beroep bevoegd is. Deze beslissing is bindend.

(4) De griffier van de Centrale Raad van Beroep zendt binnen vijf dagen een afschrift der beschikking aan de inzender van het klaagschrift en aan de bevoegd verklaarde raad van beroep, aan welk college hij tevens het klaagschrift doet toekomen.

Artikel 93. (1) De voorzitter van de raad van beroep wijst de inzender van een klaagschrift, die de voorschriften van de artikelen 86, tweede lid, 87—89 of 90, tweede lid, niet in acht genomen heeft, indien hij dit nodig acht, op het gepleegde verzuim en nodigt hem uit, dit binnen een bepaalde termijn te herstellen, op straffe van niet-ontvankelijk te kunnen worden verklaard.

(2) De voorzitter kan de inzender van het klaagschrift door de griffier doen oproepen tot het geven van inlichtingen ter griffie.

Artikel 94. (1) Is een beroep kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond, dan kan, zonder dat een nader onderzoek door de raad van beroep vereist is, de voorzitter bij met redenen omklede beschikking het beroep niet-ontvankelijk of ongegrond verklaren.

(2) De beschikking wordt door de voorzitter in het openbaar uitgesproken in tegenwoordigheid van de griffier.

(3) De griffier doet binnen vijf dagen een afschrift van deze beschikking aan de inzender van het klaagschrift toekomen.

Artikel 95. (1) Tegen de beschikking, in het vorige artikel vermeld, kan de inzender van het klaagschrift binnen veertien dagen na de dagtekening van de verzending van het afschrift der beschikking, verzet doen bij de raad van beroep. De artikelen 84 en 91 zijn van overeenkomstige toepassing.

(2) Tengevolge van dat verzet vervalt de beschikking, tenzij de raad van beroep het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart.

(3) Het verzet wordt schriftelijk gedaan. De artikelen 87—89 en 93, eerste lid, vinden overeenkomstige toepassing.

(4) De griffier tekent onverwijld de dag van ontvangst aan op het verzetschrift. Desverlangd geeft hij aan de inzender kennis van de ontvangst.

(5) Is de raad van beroep van oordeel, dat het beroep ken-

nelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is, dan kan hij zonder nader onderzoek het verzet ongegrond verklaren, echter niet dan na degene, die verzet heeft gedaan, in de gelegenheid te hebben gesteld te worden gehoord. Tijd en plaats van het verhoor worden de opposant ten minste zeven dagen te voren bericht. Hij is niet verplicht te verschijnen.

(6) De beschikking tot niet-ontvankelijk-verklaring of ongegrond-verklaring van een verzet is met redenen omkleed. Het tweede en derde lid van artikel 94 zijn op de beschikking van toepassing. Tegen deze beschikking staat geen rechtsmiddel open.

Artikel 96. Indien gedurende de loop van het geding mocht blijken, dat de voorzitter van de raad van beroep toepassing van artikel 91 of 93 achterwege heeft gelaten, gaat hij alsnog tot die toepassing over. Het geding wordt alsdan, zo nodig, teruggebracht in de staat, waarin het zich bevond op het ogenblik, dat de voorzitter artikel 91 of 93 had behoren toe te passen. De artikelen 91—95 vinden overeenkomstige toepassing.

§ 2. Schriftelijke behandeling

Artikel 97. (1) Wordt een ingesteld beroep niet bij beschikking afgedaan, of is een beschikking ten gevolge van verzet vervallen, dan zendt de griffier zo spoedig mogelijk een afschrift van ieder klaagschrift aan de andere partijen.

(2) Wordt van een klaagschrift geen genoegzaam aantal afschriften ingezonden ter voldoening aan het vorige lid, dan worden de ontbrekende afschriften kosteloos ter griffie vervaardigd.

Artikel 98. Het orgaan, door of namens hetwelk de bestreden beslissing is genomen, zendt binnen veertien dagen na de toezending van een afschrift als in artikel 97 bedoeld, ter griffie van de raad van beroep in alle stukken, waarvan gebruik is gemaakt bij het nemen van de beslissing. De voorzitter kan deze termijn op verzoek van het orgaan verlengen. Ingezonden worden hetzij de oorspronkelijke stukken, hetzij vier gewaarmerkte afschriften ervan.

Artikel 99. (1) Partijen kunnen naar aanleiding van ieder haar toegezonden klaagschrift, binnen veertien dagen na de dagtekening van de verzending, bij de raad van beroep een contra-memorïe indienen. De voorzitter kan deze termijn op verzoek ener partij verlengen. Is een contra-memorïe te laat ingediend, dan kan de voorzitter, indien hij daartoe termen aanwezig acht, deze toch als tijdig ingediend aanmerken. De contra-memorïe moet zijn gesteld in de Nederlandse taal, dan wel in een vreemde taal die Wij, met inachtneming van het beginsel van wederkerigheid, voor zodanige geschriften hebben toegelaten.

(2) Bij de contra-memorïe wordt een afschrift overgelegd. In het geval, bedoeld in artikel 41, tweede lid, worden twee afschriften ingezonden.

(3) Desverlangd geeft de griffier aan de inzender kennis van de ontvangst.

(4) De griffier tekent onverwijld de dag der ontvangst op de contra-memorïe en de daarbij overgelegde afschriften aan.

(5) Hij vergelijkt de contra-memorïe met de overgelegde afschriften en tekent deze, desnoods na verbetering, voor copie conform.

Artikel 100. (1) Van de contra-memorïen doet de griffier, zo spoedig mogelijk, afschrift aan de andere partijen toekomen.

(2) Is geen voldoende aantal afschriften ontvangen, dan worden de ontbrekende afschriften kosteloos ter griffie vervaardigd.

Artikel 101. (1) De voorzitter is bevoegd aan partijen en aan andere organen en personen te vragen, binnen een door hem te bepalen termijn schriftelijk inlichtingen te verschaffen en onder hen berustende of te hunner beschikking staande stukken, voor zover deze laatste niet reeds onder artikel 98 vallen, en voorwerpen in te zenden. De stukken kunnen worden ingezonden in gewaarmerkt afschrift tenzij de voorzitter heeft gevraagd bepaaldelijk de oorspronkelijke stukken in te zenden.

(2) Uitvoeringsorganen en werkgevers, voor zover geen partijen, zijn verplicht aan het in het vorige lid bedoelde verzoek te voldoen behoudens verschoning wegens ambts- of beroepsgeheim.

Artikel 102. De voorzitter is bevoegd aan deskundigen op te dragen binnen een door hem te bepalen termijn schriftelijk te dienen van verslag en advies.

§ 3. Voorbereidend onderzoek

Artikel 103. Indien naar zijn oordeel de feiten door de schriftelijke behandeling nog niet voldoende tot klaarheid zijn gebracht, of de voor het nemen van een beslissing nodige feitelijke gegevens in de stukken niet zijn bijgebracht, gelast de voorzitter, alvorens de dag voor de behandeling ter terechtzitting vast te stellen, een voorbereidend onderzoek over door hem opgegeven punten.

Artikel 104. (1) De voorzitter draagt het onderzoek op aan een voorzitter, ondervoorzitter, plaatsvervangende voorzitter, griffier of substituut-griffier van een raad van beroep. Voor zover deze tot een andere dan de betrokken raad van beroep behoren, is instemming van de voorzitter van die andere raad nodig.

(2) De opdracht kan ook worden verleend aan ambtenaren of organen, die Wij bij algemene maatregel van bestuur bevoegd hebben verklaard een dergelijk onderzoek in te stellen. Zij kunnen het onderzoek opdragen aan onder hen werkzaam gestelde ambtenaren.

(3) In een geding voor de Centrale Raad van Beroep kan een voorbereidend onderzoek bovendien worden opgedragen aan een ondervoorzitter, een lid-commissaris, de griffier of een substituut-griffier van die Raad.

Artikel 105. (1) Degene, aan wie voorbereidend onderzoek is opgedragen, is bevoegd de personen, hem door de voorzitter als getuigen of deskundigen opgegeven, of andere wier verhoor hem wenselijk voorkomt, op te roepen om te verschijnen op de plaats bij die oproeping vermeld.

(2) Bovendien kan hij door de voorzitter schriftelijk worden gemachtigd:

a. aan deskundigen op te dragen schriftelijk van advies en verslag te dienen binnen de door hem bepaalde termijn;

b. degene op wiens aanspraken de bestreden beslissing betrekking heeft op te roepen om te verschijnen ter plaatse bij die oproeping vermeld, ten einde zich te onderwerpen aan een onderzoek naar zijn gezondheidstoestand;

c. met inachtneming van de bij algemene maatregel van bestuur gestelde voorwaarden en beperkingen degene, op wiens aanspraken de bestreden beslissing betrekking heeft, ter observatie ten dienste van het onderzoek te doen verblijven in een inrichting voor verpleging of genezing bestemd;

d. degene op wiens aanspraken de bestreden beslissing betrekking heeft, te doen medewerken aan een technisch of loonkundig onderzoek;

e. alle plaatsen te betreden, vergezeld van de door hem voor het onderzoek volstrekt noodzakelijk geachte getuigen en deskundigen.

(3) In plaatsen welke tevens woningen of alleen door een woning toegankelijk zijn, treedt hij tegen de wil van de bewoner niet binnen, dan op vertoon van een bijzondere schriftelijke last van de voorzitter. Van dit binnentreden wordt door degene, aan wie last tot binnentreden is verstrekt, proces-verbaal opge maakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan de bewoner in afschrift wordt medegedeeld.

(4) Een ondervoorzitter van of lid-commissaris uit de Centrale Raad van Beroep, belast met voorbereidend onderzoek, kan ongemachtigd de in het tweede lid genoemde bevoegdheden uitoefenen.

Artikel 106. (1) Kosten voor benodigdheden, vereist tot een onderzoek als bedoeld in artikel 105, tweede lid, onder b, c of d worden in rekening geleden, hetzij aan de deskundigen, het-

zij aan de leveranciers of aan hem, die de kosten heeft voorgeschoten.

(2) De kosten, voortvloeiende uit de opneming in een inrichting voor genezing of verpleging bestemd, worden uit 's lands kas vergoed volgens regelen, gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 107. (1) Tijd en plaats van een voorgenomen plaatselijk onderzoek of van een verhoor van getuigen of deskundigen worden zo mogelijk door de ambtenaar, met voorbereidend onderzoek belast, tijdig vooraf medegedeeld aan partijen.

(2) Deze kunnen bij het plaatselijk onderzoek en bij het verhoor van getuigen of deskundigen tegenwoordig zijn en verzoeken, dat door hen medegebrachte personen als getuigen of deskundigen zullen worden gehoord. De leider van een plaatselijk onderzoek kan bevelen, dat dit geheel of gedeeltelijk plaats hebbe buiten tegenwoordigheid van een partij.

Artikel 108. De leider van een voorbereidend onderzoek handhaaft de orde ter plaatse, waar hij zijn ambtsverrichtingen vervult. Hij heeft daarbij de bevoegdheden, in artikel 65 aan de voorzitter van de raad voor het handhaven van de orde ter terechtzitting verleend.

Artikel 109. (1) Indien het voorbereidend onderzoek bestaat in de bezichtiging van een plaats of voorwerp, kan de voorzitter het ook zelf instellen of opdragen aan een of meer leden van de raad van beroep.

(2) Indien het onderzoek bestaat in het gebruik van bevoegdheden, genoemd in artikel 105, tweede lid, onder a—d, kan de voorzitter het ook zelf instellen.

(3) De voorgaande drie artikelen zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 4. Behandeling ter terechtzitting

Artikel 110. (1) Ten minste drie weken tevoren stelt de voorzitter de dag voor de behandeling van het beroep ter terechtzitting vast en brengt de griffier die dag ter kennis van de partijen.

(2) Deze dag wordt zodanig bepaald, dat de terechtzitting niet wordt gehouden, dan nadat de termijn voor het instellen van beroep is verstreken, en de contra-memoriën zijn ingediend of de termijnen voor de indiening daarvan zijn verlopen.

(3) Indien de voorzitter het in een bijzonder geval wenselijk acht, kan de zitting worden gehouden op een andere dan de gewone zittingsplaatsen van de raad.

Artikel 111. (1) Vóór de behandeling van het geding ter terechtzitting worden alle daarop betrekking hebbende stukken, dan wel gewaarmerkte afschriften daarvan:

a. op door de voorzitter te bepalen voet, ter inzage gezonden aan de leden, die voor de behandeling zullen zitting nemen;

b. gedurende ten minste zes dagen ter griffie of, indien de terechtzitting buiten de standplaats wordt gehouden, in het gerechtsgebouw of gemeentehuis ter zittingsplaats, nedergelegd ter kosteloze inzage van belanghebbenden.

(2) De nederlegging wordt door de griffier tijdig ter kennis gebracht van de partijen. De onder b genoemde termijn wordt aldus bepaald, dat er ten minste vier dagen liggen tussen de laatste dag van die termijn en de dag der terechtzitting.

(3) De voorzitter kan een partij op haar verzoek in de gelegenheid stellen ook reeds op een bepaalde dag, gelegen vóór de onder b genoemde termijn, ter griffie de gedingstukken in te zien.

(4) De voorzitter kan in het belang van de geestelijke of lichamelijke gezondheid van de betrokken persoon, al dan niet op verzoek van het betrokken uitvoeringsorgaan, bepalen, dat het inzien van geneeskundige rapporten niet wordt toegestaan aan een bepaalde belanghebbende persoonlijk, maar uitsluitend aan een gemachtigde, die hetzij arts, hetzij advocaat of procureur is, dan wel van de voorzitter bijzondere toestemming heeft verkregen.

(5) De belanghebbenden kunnen ter plaatse kosteloos afschrift nemen van de ter inzage liggende stukken of daarvan afschrift bekomen volgens het tarief van gerechtskosten in strafzaken. Het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 112. (1) De voorzitter kan een partij door de griffier doen oproepen om ter terechtzitting in persoon dan wel in persoon of bij gemachtigde te verschijnen tot het geven van inlichtingen. Geldt dit bevel een natuurlijk persoon onbekwaam om in rechte te staan, dan houdt het tevens in, hetzij dat deze onbekwame persoon, hetzij dat zijn vertegenwoordiger, hetzij dat beiden zullen verschijnen.

(2) De opgeroepen kunnen ook tezamen worden gehoord.

(3) De tegenwoordigheid van gemachtigden, raadslieden of anderen, wier aanwezigheid bij het verhoor ongewenst voorkomt, kan worden verboden.

Artikel 113. De voorzitter kan degene, op wiens aanspraken de bestreden beslissing betrekking heeft, door de griffier doen oproepen om te verschijnen ter plaatse bij die oproeping vermeld, ten einde zich te onderwerpen aan een onderzoek naar zijn gezondheidstoestand door een deskundige, die ter terechtzitting zal worden gehoord.

Artikel 114. (1) De voorzitter kan, al dan niet op grond van een daartoe strekkend verzoek van een partij, getuigen en deskundigen door de griffier doen oproepen om ter terechtzitting te verschijnen.

(2) De namen der getuigen en deskundigen worden door de griffier, zo mogelijk tegelijk met de in artikel 110 bedoelde kennisgeving, aan partijen medegedeeld.

Artikel 115. (1) Partijen kunnen getuigen en deskundigen medebrengen ter terechtzitting of bij deurwaardersexploït oproepen om aldaar te verschijnen.

(2) De namen der getuigen en deskundigen, die gedagvaard zijn of ter terechtzitting zullen worden medegebracht, worden door partijen uiterlijk op de vierde dag voor die der terechtzitting aan de voorzitter medegedeeld. De griffier brengt hun namen zo spoedig mogelijk ter kennis der andere partijen.

(3) Deurwaarders hebben voor de werkzaamheden, ingevolge de bepaling van het eerste lid door hen verricht, aanspraak op beloning ten laste van de partij, welke hen in het werk heeft gesteld, overeenkomstig de bepalingen van het tarief van gerechtskosten in strafzaken.

Artikel 116. (1) De terechtzitting wordt door de voorzitter geopend, geleid en gesloten.

(2) Het onderzoek wordt onafgebroken voortgezet, behoudens de gevallen waarin de wet onderbreking toelaat.

Artikel 117. (1) De getuigen en deskundigen zullen zich, zonder verlof van de raad van beroep, niet van een schriftelijk opstel mogen bedienen.

(2) Zij geven vóór de aanvang van hun verhoor, hun namen, voornamen, beroepen en woonplaatsen op en leggen, alvorens hun verklaringen te geven, in handen van de voorzitter de eed of de belofte af: de getuigen, dat zij zullen zeggen de gehele waarheid en niets dan de waarheid, de deskundigen, dat zij verslag zullen doen naar hun geweten. Indien zij op eenzelfde terechtzitting in verschillende zaken worden gehoord, kan worden volstaan met het eenmaal afleggen van de eed of de belofte.

(3) De raad van beroep kan bevelen, dat bepaalde personen zullen worden gehoord zonder het afleggen van eed of belofte.

(4) Ambtshalve of op verzoek van een der partijen kan de raad van beroep bevelen, dat hetgeen een getuige, deskundige of partij heeft gezegd, in het proces-verbaal der terechtzitting zal worden opgenomen. Aan zodanig bevel wordt terstond gevolg gegeven, waarna het in schrift gestelde aan de getuige, deskundige of partij wordt voorgelezen en door deze met de voorzitter en de griffier wordt ondertekend. Heeft ondertekening niet plaats, dan wordt de reden daarvan in het proces-verbaal vermeld.

(5) Getuigen en deskundigen kunnen door de voorzitter en de leden en, door tussenkomst van de voorzitter, door partijen worden ondervraagd.

(6) Vragen door de raad van beroep op verzoek van een der partijen of ambtshalve gewraakt, hetzij als niet ter zake dienende, hetzij om andere te vermelden redenen, worden niet gedaan.

(7) De volgorde waarin getuigen en deskundigen zullen worden gehoord, alsmede de met het oog op hun onbevangenheid ter terechtzitting te nemen maatregelen, worden door de voorzitter bepaald.

(8) De raad van beroep kan bevelen, dat geen verder verhoor van getuigen of deskundigen zal plaats hebben, wanneer naar zijn oordeel door de reeds gehoorde getuigen en deskundigen de feiten voldoende tot klaarheid zijn gebracht.

(9) Getuigen en deskundigen mogen zich niet verwijderen, dan nadat zij van de voorzitter daartoe verlof hebben bekomen.

(10) De raad van beroep kan bevelen, dat getuigen en deskundigen, die hoewel wettelijk opgeroepen niet zijn verschenen, door de openbare macht voor hem worden gebracht om aan hun verplichting te voldoen.

Artikel 118. (1) De partijen kunnen elkander door tussenkomst van de voorzitter vragen stellen. Zij kunnen door de voorzitter en de leden van de raad van beroep worden ondervraagd.

(2) Vragen door de raad van beroep, op verzoek van een der partijen of ambtshalve, gewraakt, hetzij als niet ter zake dienende, hetzij om andere te vermelden redenen, worden niet gedaan.

Artikel 119. Aan ieder der partijen wordt op haar verzoek door de voorzitter het woord verleend, voor het uitoefenen van de haar toegekende bevoegdheden.

Artikel 120. (1) De raad van beroep kan ambtshalve of op verzoek van een der partijen het onderzoek schorsen, tot het bij het besluit tot schorsing vermelde of tot een nader door de voorzitter vast te stellen tijdstip.

(2) Indien het onderzoek is geschorst tot een nader door de voorzitter vast te stellen tijdstip, doet de griffier zodra mogelijk mededeling van dat tijdstip aan de partijen.

Artikel 121. Voordat de behandeling der zaak ter terechtzitting wordt gesloten, heeft ieder der partijen het recht het woord te voeren. De raad van beroep kan evenwel de pleidooien doen eindigen, wanneer naar zijn oordeel de zaak voldoende is toegelicht.

Artikel 122. Zodra het onderzoek ter terechtzitting voltooid is, wordt dit door de voorzitter gesloten.

§ 5. *Behandeling in raadkamer*

Artikel 123. (1) De raad van beroep beraadslaat en beslist in raadkamer en grondt de uitspraak uitsluitend op hetgeen ter terechtzitting is te berde gebracht en op die stukken, ten aanzien waarvan de voorschriften van artikel 111 zijn toegepast.

(2) De raadkamer wordt gehouden terstond na afloop, hetzij van de terechtzitting waarop het onderzoek heeft plaats gehad, hetzij van de behandeling der zaak ter terechtzitting, tenzij de raad van beroep een ander tijdstip daarvoor bepaalt.

(3) Indien de voorzitter van oordeel is, dat mondeling uitspraak kan worden gedaan, wordt de raadkamer in ieder geval gehouden terstond na afloop, hetzij van de terechtzitting waarop het onderzoek heeft plaats gehad, hetzij van de behandeling der zaak ter terechtzitting.

Artikel 124. (1) Blijkt tijdens de behandeling in raadkamer, dat het onderzoek niet volledig is geweest, dan kan de raad van beroep bij met redenen omkleed bevel gelasten, dat op een daarbij aangewezen of nader door de voorzitter vast te stellen terechtzitting het onderzoek wordt hervat.

(2) Ten aanzien van alsnog te behandelen bescheiden wordt gehandeld overeenkomstig artikel 111.

Artikel 125. (1) In het geval, voorzien in het eerste lid van artikel 124, kan de raad ook, bij met redenen omkleed bevel bepalen, dat de voorzitter alsnog artikel 101 of 102 zal toepassen ten aanzien van een bepaalde aanvraag of opdracht, dan wel een voorbereidend onderzoek zal gelasten.

(2) De voorzitter bepaalt na ontvangst van het antwoord op de verzonden aanvraag of van het deskundigen-rapport, onderscheidenlijk na afloop van het voorbereidend onderzoek, met inachtneming van artikel 111 de dag voor de hervatting van de behandeling ter terechtzitting.

(3) De griffier geeft van die dagbepaling kennis aan de partijen.

§ 6. *Versnelde behandeling*

Artikel 126. (1) In de gevallen, waarin de voorzitter van de raad van beroep het wenselijk acht, kan hij, al dan niet op verzoek van een partij, ook vóórdat de in artikel 98 bedoelde stukken zijn ingekomen, een voorbereidend onderzoek gelasten, overeenkomstig het bepaalde in § 3 van dit hoofdstuk.

(2) Hiervan wordt door de griffier aan de partijen onmiddellijk kennis gegeven.

Artikel 127. (1) Binnen acht dagen na het vernemen van de kennisgeving en tevens binnen de in artikel 98 gestelde termijn zendt het aldaar vermelde orgaan de stukken in ter griffie van de raad van beroep.

(2) Indien de voorzitter het voor de beoordeling van de vraag, of hij een voorbereidend onderzoek volgens het vorige artikel zal gelasten, wenselijk acht eerst van de stukken kennis te nemen, zendt het voormelde orgaan op verzoek van de griffier de stukken in binnen acht dagen na het vernemen van dit verzoek.

(3) De tweede en de derde volzin van artikel 98 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 128. (1) Na ontvangst van de uitkomsten van het voorbereidend onderzoek, ook indien dit is gelast nadat de schriftelijke behandeling volgens § 2 van dit hoofdstuk was beëindigd, kan, indien het geschil zich uitsluitend beperkt tot het punt, waarover het voorbereidend onderzoek heeft gelopen, de voorzitter bij met redenen omklede beschikking het beroep gegrond of ongegrond verklaren, in het eerste geval met zodanige nadere beslissing als nodig is.

(2) De beschikking wordt door de voorzitter in het openbaar uitgesproken in tegenwoordigheid van de griffier.

(3) De griffier doet binnen drie dagen afschrift van de beschikking aan de partijen toekomen.

Artikel 129. (1) Tegen de beschikking, in het vorige artikel vermeld, kunnen de partijen binnen veertien dagen na de dagtekening van verzending van het afschrift der beschikking verzet doen bij de raad van beroep. De artikelen 84 en 91 zijn van overeenkomstige toepassing.

(2) Tengevolge van dat verzet vervalt de beschikking, tenzij de raad van beroep het verzet niet-ontvankelijk verklaart.

(3) Het verzet wordt schriftelijk gedaan. De artikelen 87—89 en 93, eerste lid, vinden overeenkomstige toepassing.

(4) De griffier tekent onverwijld de dag van ontvangst aan op het verzetschrift. Desverlangd geeft hij aan de inzender kennis van de ontvangst.

(5) De beschikking tot niet-ontvankelijkverklaring van een verzet is met redenen omkleed. Het tweede en derde lid van artikel 94 zijn op de beschikking van toepassing. Tegen deze beschikking staat geen rechtsmiddel open.

(6) Indien het verzet niet niet-ontvankelijk wordt verklaard, zendt de griffier zo spoedig mogelijk een afschrift van het verzetschrift aan de andere partijen en wordt het geding verder op de gewone wijze behandeld.

Artikel 130. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen Wij nadere voorschriften geven ter bevordering van een doelmatige behandeling der in deze paragraaf bedoelde twistgedingen. Daarbij kan worden afgeweken van de artikelen 57 en 58.

§ 7. *Vaste deskundigen*

Artikel 131. Aan elke raad van beroep zijn vaste deskundigen verbonden, die de hoedanigheid van arts bezitten.

Artikel 132. (1) De vaste deskundigen worden voor de tijd van één jaar benoemd door Onze minister van justitie.

(2) De voorzitter van de raad van beroep doet een aanbeveling voor de benoeming, nadat hij een door Ons aangevezen vereniging van geneeskundigen en de geneeskundige hoofdinspecteur van de volksgezondheid in de gelegenheid heeft gesteld, hem van advies te dienen.

Artikel 133. De vaste deskundige legt in handen des voorzitters de eed of de belofte af, verslag te zullen doen naar zijn geweten. Voor opvolgende ambtsjaren bij dezelfde raad van beroep behoeft de eed niet opnieuw te worden afgelegd.

Artikel 134. (1) De vaste deskundigen mogen niet verbonden zijn aan een instelling, die ten doel heeft uitvoering, administratie of geneeskundige controle op het gebied ener bij een sociale-verzekeringwet geregelde verzekering.

(2) Zij treden niet op in gevallen, waarin zij reeds in een andere hoedanigheid dan als vaste deskundigen zijn gekend.

Artikel 135. In de bij de wet aangegeven geschillen van geneeskundige aard draagt de voorzitter, zodra hij dit mogelijk acht, een onderzoek op aan een vaste deskundige van een der raden van beroep, tenzij hij in een bijzonder geval termen aanwezig acht om dit niet te doen.

Artikel 136. (1) In geschillen als bedoeld in de eerste zinsnede van artikel 135, geeft de griffier van het instellen van beroep onverwijld kennis aan het orgaan, door of namens hetwelk de bestreden beslissing is genomen.

(2) Dit orgaan zendt, binnen drie dagen na het vernemen van de kennisgeving, ter griffie van de raad van beroep in de stukken, waarvan gebruik is gemaakt bij het nemen van de beslissing. De voorzitter kan deze termijn op verzoek van het orgaan verlengen. Ingezonden worden hetzij de oorspronkelijke stukken, hetzij een gewaarmerkt afschrift ervan.

(3) Indien genoemd orgaan verzoekt om een afschrift van het klaagschrift, voldoet de griffier zo spoedig mogelijk aan dit verzoek.

Artikel 137. (1) De vaste deskundige, aan wie het onderzoek is opgedragen, neemt kennis van het klaagschrift en van de stukken, die ingevolge het vorige artikel zijn ingezonden.

(2) Hij geeft aan de behandelende geneesheer van de persoon, op wie het geschil betrekking heeft, en aan de controlerende geneesheer der wederpartij de gelegenheid, hem van hun oordeel te doen blijken. Die gelegenheid behoeft niet te worden geboden aan een geneesheer wiens oordeel, zoals dit uit de stukken blijkt, de vaste deskundige deelt.

(3) De persoon, op wie het geschil betrekking heeft, wordt opgeroepen en door de vaste deskundige onderzocht.

Artikel 138. De vaste deskundige kan het advies van een andere geneeskundige inwinnen.

Artikel 139. (1) Indien de vaste deskundige van oordeel is, dat het geven van het advies uit geneeskundig oogpunt behoort tot de bevoegdheid van een andere vaste deskundige, draagt hij de opdracht aan deze over.

(2) Dit doet hij eveneens, indien de verblijfplaats van de persoon, die onderzocht moet worden, daartoe aanleiding geeft.

(3) Van een overdracht als vorenbedoeld geeft hij onmiddellijk kennis aan de voorzitter van de raad van beroep.

Artikel 140. De vaste deskundige brengt zo spoedig mogelijk zijn advies aan de voorzitter van de raad van beroep schriftelijk uit. De voorzitter kan hem een aanvullend advies vragen.

Artikel 141. (1) Bij een met redenen omklede beschikking, welke de slotsom van het advies vermeldt, verklaart de voorzitter daarop het beroep gegrond of ongegrond, in het

eerste geval met zodanige nadere beslissing als nodig is; een en ander tenzij hij in een bijzonder geval termen aanwezig acht om de zaak niet bij beschikking af te doen.

(2) De beschikking wordt door de voorzitter in het openbaar uitgesproken in tegenwoordigheid van de griffier.

(3) De griffier doet op dezelfde dag afschrift van de beschikking toekomen aan de partijen.

Artikel 142. (1) Tegen de beschikking des voorzitters staat geen rechtsmiddel open, behalve in de volgende gevallen:

a. indien het tweede lid van artikel 134 is overtreden;

b. indien de vaste deskundige niet heeft voldaan aan een der verplichtingen, hem opgelegd bij artikel 137;

c. indien de beschikking des voorzitters zich niet beperkt tot het geschil, bedoeld in artikel 135;

d. indien de voorzitter het advies van de vaste deskundige niet heeft gevolgd.

(2) In de voornoemde vier gevallen kan ieder der partijen binnen veertien dagen na de dagtekening van verzending van het afschrift der beschikking, hiertegen verzet doen bij de raad van beroep. De artikelen 84 en 91 zijn van overeenkomstige toepassing.

(3) Ten gevolge van dat verzet vervalt de beschikking, tenzij de raad van beroep het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart.

(4) Het verzet wordt schriftelijk gedaan. De artikelen 87—89 en 93, eerste lid, vinden overeenkomstige toepassing.

(5) De griffier tekent onverwijld de dag van ontvangst aan op het verzetschrift. Desverlangd geeft hij aan de inzender kennis van de ontvangst.

(6) Alvorens de raad van beroep het verzet ongegrond verklaart, wint hij de inlichtingen in, die hij nodig acht, en stelt hij de partijen in de gelegenheid in raadkamer te worden gehoord. Tijd en plaats van het verhoor worden aan partijen ten minste zeven dagen tevoren bericht. Zij zijn niet verplicht te verschijnen, tenzij zij door de griffier worden opgeroepen.

(7) De beschikking tot niet-ontvankelijk-verklaring of ongegrond-verklaring van een verzet is met redenen omkleed. Het tweede en derde lid van artikel 94 zijn op de beschikking van toepassing. Tegen deze beschikking staat geen rechtsmiddel open.

Artikel 143. (1) Indien tussen de controlerende geneesheer van enig orgaan en een door hem onderzochte persoon een geschil rijst, als bedoeld in de eerste zinsnede van artikel 135, kan de controlerende geneesheer die persoon onmiddellijk naar een vaste deskundige verwijzen of doen verwijzen tot het ondergaan van een onderzoek. Van zodanige verwijzing wordt vanwege het orgaan onmiddellijk kennis gegeven aan de griffier van de raad van beroep. De artikelen 137, tweede en derde lid, 138 en 139 zijn van overeenkomstige toepassing.

(2) Wordt, na ingesteld beroep, aan dezelfde vaste deskundige het onderzoek opgedragen, dan kan deze zijn adviezen uitbrengen zonder opnieuw een onderzoek in te stellen. Wordt het onderzoek aan een andere vaste deskundige opgedragen, dan deelt hij aan deze zijn bevindingen mede. Zodanige mededeling doet hij ook op verzoek van de voorzitter.

(3) Wordt geen beroep ingesteld, dan komen de aan het onderzoek verbonden kosten voor rekening van het orgaan, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 144. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen Wij nadere voorschriften geven ter uitvoering van de bepalingen van deze paragraaf. Daarbij kan worden afgeweken van de artikelen 57 en 58.

HOOFDSTUK III

HET GEDING IN HOGER BEROEP

Artikel 145. (1) Tenzij de wet anders bepaalt, is ieder der partijen bevoegd tegen een door een raad van beroep gegeven uitspraak hoger beroep in te stellen bij de Centrale Raad van Beroep.

(2) Zij, die in het twistgeding in eerste aanleg partij zijn geweest, treden ook bij de behandeling in hoger beroep als zodanig op, behalve in het geval, geregeld in artikel 43.

Artikel 146. Het hoger beroep wordt ingesteld door het inzenden van een beroepschrift ter griffie van de Centrale Raad van Beroep binnen een maand na de dag, waarop de griffier van de raad van beroep het in artikel 75, eerste lid, bedoelde afschrift aan partijen heeft verzonden. Artikel 84 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 147. Het hoger beroep schorst de uitspraak, waartegen het is gericht.

Artikel 148. De artikelen 86—125 zijn van overeenkomstige toepassing, behoudens de navolgende afwijkingen:

a. van het beroepschrift worden een of twee afschriften overgelegd, al naar gelang er twee of drie partijen in het twistgeding zijn;

b. bij het beroepschrift wordt overgelegd een afschrift der aangevallen uitspraak;

c. in het geval, bedoeld in artikel 97, eerste lid, doet de griffier van de Centrale Raad van Beroep bovendien van het ingestelde beroep zo spoedig mogelijk mededeling aan de griffier van de raad van beroep, die in het geding uitspraak heeft gedaan;

d. de griffier van deze raad zendt de gedingstukken met vier afschriften van het proces-verbaal der terechtzitting, voorzover dit op de zaak betrekking heeft, en, is schriftelijk uitspraak gedaan, met vier afschriften der aangevallen uitspraak binnen vijf dagen na ontvangst van die mededeling in ter griffie van de Centrale Raad van Beroep;

e. de Centrale Raad van Beroep doet steeds schriftelijk uitspraak.

Artikel 149. De Centrale Raad van Beroep bevestigt de uitspraak van de raad van beroep, hetzij met overneming, hetzij met verbetering van de gronden, of doet, met gehele of gedeeltelijke vernietiging van de uitspraak, hetgeen de raad van beroep had behoren te doen.

Artikel 150. (1) Wanneer de raad van beroep de niet-ontvankelijkheid van het beroep heeft uitgesproken en de Centrale Raad van Beroep deze uitspraak vernietigt met ontvankelijk-verklaring van het beroep, wordt de zaak ter verdere behandeling naar de raad van beroep teruggewezen.

(2) Dit geschiedt eveneens, indien de Centrale Raad van Beroep het om andere redenen gewent acht, dat de zaak wordt teruggewezen.

(3) De griffier van de Centrale Raad van Beroep zendt de processtukken, onder medezending van een afschrift der uitspraak, zo spoedig mogelijk in ter griffie van de raad van beroep.

Artikel 151. In het geval, bedoeld in het eerste lid van het vorige artikel, kan de Centrale Raad van Beroep het geding zonder terugwijzing afdoen, indien de zaak naar 's Raads oordeel geen nadere behandeling behoeft en geen der partijen vóór of op de terechtzitting om terugwijzing der zaak heeft verzocht.

Artikel 152. Indien de Centrale Raad van Beroep van oordeel is, dat de aangevallen uitspraak is gewezen door een andere dan de bevoegde raad van beroep, kan hij de onbevoegdheid voor gedekt verklaren en de uitspraak als bevoegdelijk gewezen aanmerken, tenzij een der partijen vóór of op de terechtzitting heeft verzocht de zaak alsnog naar de bevoegde raad te verwijzen.

HOOFDSTUK IV

NIETIGVERKLARING VAN UITSPRAKEN

Artikel 153. Nietigverklaring van uitspraken van een raad van beroep, welke niet meer vatbaar zijn voor hoger beroep, of van de Centrale Raad van Beroep kan door de partij, die

daarbij geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld, gevraagd worden op grond dat de uitspraak berust op valse of op vervalste stukken of op valse verklaringen van getuigen of deskundigen.

Artikel 154. Het verzoek tot nietigverklaring is alleen ontvankelijk, indien de valsheid of vervalsing van stukken of de valsheid van verklaringen van getuigen of deskundigen vaststaat krachtens een uitspraak van de burgerlijke of de strafrechter, in kracht van gewijsde gegaan. Het wordt ingediend binnen twee maanden nadat die uitspraak kracht van gewijsde heeft verkregen. Artikel 84 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 155. Het verzoek tot nietigverklaring wordt ingediend bij het college dat de aangevallen uitspraak heeft gedaan en wordt op straffe van niet-ontvankelijkheid vergezeld van een authentiek afschrift van de uitspraak van de burgerlijke of de strafrechter, in het vorige artikel bedoeld. De artikelen 87—93 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 156. (1) In het geding tot nietigverklaring vormen degene, die het verzoekschrift heeft ingediend, en zij, die met hem partij zijn geweest in het geding, dat tot de aangevallen uitspraak geleid heeft, de partijen.

(2) De griffier van het college, waarbij het verzoekschrift is ingediend, zendt zo spoedig mogelijk een afschrift van het verzoekschrift aan de andere partijen. Deze kunnen ter griffie inzage nemen van het afschrift, in het vorige artikel vermeld. Zij kunnen kosteloos daarvan afschrift nemen of daarvan afschrift bekomen volgens het tarief van gerechtskosten in strafzaken.

(3) De dag voor de behandeling van het verzoekschrift ter terechtzitting wordt door de voorzitter vastgesteld en door de griffier ter kennis van partijen gebracht.

(4) Bij de behandeling ter terechtzitting kunnen partijen, hun gemachtigden of raadslieden, mondeling beschouwingen over de nietigverklaring voordragen.

Artikel 157. Het college beslist binnen drie weken na de behandeling ter terechtzitting. In bijzondere gevallen kan deze termijn met ten hoogste drie weken worden verlengd.

Artikel 158. Verklaart het college de aangevallen uitspraak nietig, dan heeft bij hetzelfde een geheel nieuw onderzoek plaats volgens de voorschriften dezer wet.

Artikel 159. De uitvoering van de aangevallen uitspraak wordt, voorzover zij nog niet heeft plaats gehad, door de nietigverklaring geschorst. Bij de te wijzen uitspraak worden de gevolgen nader geregeld.

TITEL III

Strafbepalingen

Artikel 160. (1) Hij die niet of niet tijdig voldoet aan een verplichting, bedoeld in een der artikelen 30 en 101, tweede lid, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden.

(2) Het feit is een overtreding.

Artikel 161. (1) Hij die opzettelijk in opgaven, krachtens een voorschrift dezer wet of van een op grond van deze wet uitgevaardigde algemene maatregel van bestuur van hem gevorderd, een valse opgave doet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden.

(2) Het feit is een misdrijf.

Artikel 162. Indien een feit, strafbaar gesteld in deze wet, wordt begaan door of vanwege een rechtspersoon of college, wordt de strafvervolgung ingesteld en wordt de straf uitgesproken tegen hem, die tot het feit opdracht gaf of die de feitelijke leiding had bij het verboden handelen of nalaten.

Artikel 163. Met het opsporen der feiten, strafbaar gesteld in deze wet, zijn, behalve de in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast: de voorzitter, ondervoorzitters, leden, griffier en substituut-griffiers van de Centrale Raad van Beroep, de voorzitters, ondervoorzitters, griffiers en substituut-griffiers van de raden van beroep, de burgemeesters en de ambtenaren, bedoeld in artikel 77 der Arbeidswet 1919.

TITEL IV

Slotbepalingen

Artikel 164. (1) Indien bij een wijziging van de in artikel 1 bedoelde algemene maatregel van bestuur een bestaande raad van beroep wordt ontbonden, ontvangen de voorzitter, de ondervoorzitters, de griffier en de substituut-griffier, wier betrekkingen door die ontbinding worden opgeheven, een wachtgeld overeenkomstig regelen te stellen bij algemene maatregel van bestuur.

(2) Bij die regelen wordt in acht genomen, dat de voorzitter of ondervoorzitter een inkomen moet verzekerd zijn, gelijk aan dat hetwelk hij uit zijn betrekking zou hebben verkregen, indien hij daarin werkzaam ware gebleven, en wel tot dat hij:

de zeventigjarige leeftijd bereikt;

weigert een betrekking te aanvaarden, welke hem, ook buiten zijn verzoek, wordt opgedragen van raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden of in een gerechtshof, president of vice-president van een arrondissementsrechtbank, rechter in een arrondissementsrechtbank der eerste klasse, rechter van een kanton der eerste klasse, president van een krijgsraad bij de zeemacht binnen het Rijk in Europa, president van een krijgsraad bij de landmacht, voorzitter, ondervoorzitter of lid van de Centrale Raad van Beroep of voorzitter van een raad van beroep als bedoeld in deze wet, dan wel, na aanvaarding van zodanige betrekking, daaruit wordt ontzet of ontslagen;

of uit hoofde van ziekte of gebreken ongeschikt is verklaard om te worden benoemd in zodanige betrekking, dan wel weigert zich te onderwerpen aan een onderzoek ter zake, overeenkomstig de te stellen regelen.

(3) Bij de regeling van het pensioen van de voorzitter of ondervoorzitter en bij de ter beoordeling van de pensioenaanspraken te maken berekeningen wordt als diensttijd medegerekend de tijd, welke hij op wachtgeld heeft doorgebracht.

(4) Zolang de voorzitter of ondervoorzitter een der in het tweede lid bedoelde betrekkingen vervult, geniet hij geen pensioen waarbij de diensttijd uit de opgeheven betrekking vergolden is.

Artikel 165. Gelijktijdig met een ontbinding, als in het vorige artikel bedoeld, wordt de ambtsperiode van de leden van de raden van beroep, die niet zijn ontbonden, beëindigd.

Artikel 166. (1) Voor zoveel al dan niet met gelijktijdige ontbinding van een of meer raden van beroep, het rechtsgebied van een of meer raden van beroep wordt gewijzigd, worden de twistgedingen, die ten tijde dezer wijziging bij een raad ahangig zijn, afgedaan door de raad, welke bevoegd zou zijn geweest indien de gewijzigde indeling van de aanvang af had gegolden.

(2) De twistgedingen worden voortgezet in de staat, waarin zij ten tijde van de inwerkingtreding der in het vorige lid bedoelde wijziging verkeren.

(3) Oproepingen om voor de raad van beroep te verschijnen gelden als oproepingen om te verschijnen voor de met afdoening belaste raad van beroep tegen deszelfs eerste zitting op of na het in de oproep vermelde tijdstip.

Artikel 167. Het verzoek tot nietigverklaring van een uitspraak door een ontbonden raad van beroep gewezen, wordt ingesteld bij de raad, tot wiens rechtsgebied de gemeente behoort, waar de ontbonden raad de uitspraak heeft gegeven.

Artikel 168. De minuten, registers en verdere bescheiden, benevens de boeken, ter griffie van een ontbonden raad van beroep berustend, worden overgebracht naar de raad, tot wiens rechtsgebied de gemeente behoort, waar de ontbonden raad was gevestigd.

Artikel 169. Alles wat wordt vereist om de voorzieningen, welke ingevolge een wijziging als in artikel 164 bedoeld nodig zijn, tijdig tot stand te brengen, kan plaats vinden, zodra het tijdstip van de inwerkingtreding van zodanige wijziging is vastgesteld.

Artikel 170. Elke gemeente draagt de kosten voor de verichtingen, waarvoor haar bestuur, ingevolge de bepalingen van deze wet, of van ter uitvoering daarvan uitgevaardigde algemene maatregelen van bestuur, heeft te zorgen.

Artikel 171. Deze wet kan worden aangehaald als Beroeps-wet.

Artikel 172. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten,

Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Staatssecretaris van Sociale Zaken,

De Minister van Binnenlandse Zaken

De Minister van Oorlog en van Marine.

De Minister van Maatschappelijk Werk.